

відбитків, які потім перевіряються оператором власноруч. За даними дактилоскопічної реєстрації є можливість встановити особу невідомого трупу, особи, що зникла безвісти, встановити особу, причетну до вчинення кримінального правопорушення.

Підсумовуючи вищевикладене можна сказати, що в сучасних умовах глобальних загроз та еволюції злочинності важлива роль має бути відведена використанню криміналістичних знань. Засоби криміналістики (прийоми, методи, технології, рекомендації) мають відповідати інформаційним викликам, успішно протидіяти злочинності в умовах інформаційних впливів суспільству. У сучасних реаліях відбуваються процеси зміни змісту і структури криміналістичних знань, зважаючи на появу нових злочинів та глобальних загроз цивілізації й необхідність розробки криміналістикою для їх протидії найсучасніших методів. Відтак, формування криміналістичних знань є своєрідною відповіддю на появу нових способів, форм та механізмів організованої злочинної діяльності під впливом певних тенденцій розвитку суспільства.

Список використаних джерел

1. Полевой Н.С. Криминалистическая кибернетика: Теория информационных процессов и систем в криминалистике.. - М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1982. – 208 с.

2. Б. Є. Лук'янчиков, Є. Д. Лук'янчиков, С. Ю. Петряєв. Криміналістика: Навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в 2-х частинах. Частина I : Вступ до курсу криміналістики. Криміналістична техніка. / – Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського. 2017. – 374 с.

3. Шепітько В.Ю. Інформаційні технології в криміналістиці та слідчій діяльності/В.Ю. Шепітько, Г.К. Авдеева//Питання боротьби зі злочинністю. – 2010. – № 19. – С. 194–202.

4. Інформаційно-методичний лист з правил поводження з об'єктами-носіями, на яких можуть бути залишені як сліди рук, так і сліди біологічного походження осіб, причетних до учинення злочину при огляді місця події та в лабораторних умовах / ДНДЕКЦ МВС України. – К., 2012. – 5 с.

Кірін Роман Станіславович,
судовий експерт Дніпропетровського
НДЕКЦ МВС України, доктор юридичних
наук, доцент

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ СТАТУСУ ЕКСПЕРТА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

В умовах перманентно зростаючою інтеграції спеціальних знань у кримінальне судочинство, коли практично жодна судова справа не вирішується без судової експертизи, проблеми правового статусу судового експерта набувають особливої актуальності.

Як зазначає Л.М. Головченко професія судового експерта є унікальною за своїм змістом. З одного боку, його професійний статус полягає у проведенні із застосуванням своїх спеціальних знань (з практично необмеженого кола питань – науки, техніки, ремесла тощо) науково обґрунтованого дослідження для встановлення фактів, що мають доказове значення під час розслідування та розгляду справ у судах, з іншого – він набуває статусу процесуальної особи під час надання висновку експерта і таким чином у своїй професійній діяльності поєднує статус фахівця з відповідної галузі знань, науковця та процесуальної особи. Це суттєво відрізняє правовий статус судового експерта від інших працівників державних установ, оскільки для об'єктивного виконання своїх обов'язків судовий експерт у першу чергу повинен бути незалежним від органів дізнання, досудового розслідування, суду та інших учасників процесу [1].

Більше того, зазначена авторка наголошує на потребі систематизації та конкретизації прав і обов'язків судового експерта, що характеризують його процесуальний статус як учасника відповідного процесу, так і правовий статус експерта як посадової особи державної спеціалізованої установи судових експертиз та професійного судового експерта, що не є працівником такої установи.

На думку А.В. Іванова (2009), він уперше визначив адміністративно-правовий статус (далі – АПС) експерта у адміністративно-деліктному провадженні, зокрема окреслив коло його прав, обов'язків, гарантій та відповідальності [2, с. 6].

А.В. Дудич (2017) вважає, що саме ним вперше досліджено процесуальний статус експерта у кримінальному провадженні, зокрема окреслено коло його прав, обов'язків, відповідальність, гарантії [3, с. 4].

Проаналізувавши визначення поняття та ознаки експерта, як учасника кримінального провадження, А.В. Галушко зробив висновок, що експерт – це учасник кримінального провадження, який відіграє допоміжну роль у кримінальному процесі, не зацікавлений у результатах провадження, не має у справі особистого інтересу, не перебуває у службовій або іншій залежності від сторін кримінального провадження або потерпілого, володіє необхідними для вирішення судово-експертних завдань спеціальними знаннями, уміннями та практичними навичками, має відповідну кваліфікацію, який за дорученням повинен провести дослідження та надати об'єктивний, обґрунтований письмовий висновок для з'ясування обставин вининення кримінального правопорушення, та несе встановлену законом відповідальність. Таке визначення поняття експерта, на думку дослідника, відображає у повному обсязі професійні властивості експерта та елементи його процесуального статусу, а саме його права, обов'язки та відповідальність [4, с. 239–240].

Натомість, І.В. Сабадаш (2018) претендує на те, що вона вперше запропонувала авторське визначення АПС судових експертів, як комплекс прав і обов'язків, закріплених чинним адміністративним законодавством, завдяки яким можуть проводити судово-експертні

дослідження, сприяючи реалізації правосуддя в державі шляхом надання суду інформації стосовно питань, розв'язання яких потребують спеціальних знань [5, с. 6]. Крім того, ця авторка узагальнила особливості АПС судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, серед яких виділено те, що зазначена особа одночасно маючи власний АПС може набувати також і процесуальний статус (залежно від виду провадження, до участі в якому вони залучаються) у випадку залучення його до розгляду справи у суді, обидва статуси межують між собою [5, с. 16].

Тож, з наведеного можна виокремити, по-перше, три статуси судового експерта: професійний; правовий; процесуальний. По-друге, співвідношення вказаних статусів практично не розкривається. Відтак, більшість подібних позицій, характерних як для адміністративного так для кримінального проваджень, уявляються не достатньо обґрунтованими, хоча, ймовірно, такі завдання у цих публікаціях й не ставилися.

На мою думку, при визначенні правового статусу судового експерта слід виходити з наступних положень.

1. Правовий статус судового експерта регламентується нормами як матеріального так і процесуального права, тому слід розглядати його інтеграційні складові – матеріально-правовий та процесуально-правовий статус судового експерта.

2. Ці статуси нерозривно пов'язані між собою та співвідносяться як зміст і форма – зміна матеріально-правового становища судового експерта неминуче тягне за собою зміну його процесуально-правового положення; зміна останнього неможлива без динаміки матеріально-правового становища судового експерта.

3. Матеріально-правова складова правового статусу судового експерта регламентована приписами судово-експертного законодавства; останнє виступає нормативною основою судово-експертного права – комплексного правового утворення, що також містить норми адміністративного, фінансового, митного, трудового, соціального, інформаційного права, які регулюють судово-експертну діяльність.

4. Входячи до складу предмету судово-експертного права, відповідні групи відносин одночасно виступають предметом регулювання інших відповідних галузей права, оскільки співвідношення предмета судово-експертного права з цими спеціальними галузями права є складним і не може зводитися тільки до розмежування їх предметів, тому логічним буде висновок про можливість розгляду адміністративного, соціально-трудового, цивільного, господарського та іншого підвиду матеріально-правового статусу судового експерта.

5. Процесуально-правовий статус судового експерта регламентований приписами процесуальних галузей законодавства і має відповідну диференціацію на: кримінально-процесуальний; виконавчо-процесуальний; адміністративно-процесуальний; цивільно-процесуальний; господарсько-процесуальний (при цьому слід відзначити, що порівняння норм цивільного і господарського

процесуального законодавства, які регламентують відповідний статус, із статтями Кодексу адміністративного судочинства України свідчить про їх повну тотожність).

6. Матеріально-правовий статус судового експерта набувається особою з власної ініціативи, процесуально-правовий статус – з ініціативи інших осіб.

7. З моменту набуття матеріально-правового статусу судового експерта особа володіє ним постійно до моменту його припинення з власної ініціативи або позбавлення з ініціативи інших осіб.

8. Процесуально-правовий статус судового експерта особа отримує і володіє періодично – на час залучення його до проведення та оформлення експертного провадження на стадіях досудового розслідування та судового розгляду конкретної справи.

Список використаних джерел

1. Головаченко Л.М. Проблемні питання законодавчого регулювання судово-експертної діяльності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002323-13#Text>.

2. Іванов А.В. Експерт у провадженні у справах про адміністративні правопорушення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. : спец. 12.00.07 / А.В. Іванов; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2009. – 18 с.

3. Дудич А.В. Експерт як учасник кримінального провадження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / А.В. Дудич. - Одес. нац. юрид. акад. – Одеса, 2017. – 23 с.

4. Галушко А.В. Експерт як учасник кримінального провадження: теоретичний аспект / А.В. Галушко // Право і суспільство. – 2017. – № 5. – С. 237–243.

5. Сабадаш І.В. Адміністративно-правовий статус судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / І.В. Сабадаш; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2018. – 26 с.

Кобець Микола Вікторович,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

СУБ'ЄКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

При досудовому розслідуванні виникають ситуації, коли необхідно здійснити певні слідчі (розшукові) дії для встановлення фактичних даних під час проведення кримінального провадження. Перелік таких слідчих (розшукових) дій у межах провадження розглядається Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України). До них законодавець відносить і негласні слідчі